

La bellesa de la vellesa Fer-se gran al món LGTB

Per a una cultura trans

Ferran Pujol:

Prevenir el VIH més enllà del condó

Homosexualitat i esport

CO LORS

sumari

- 03 EDITEM
- 04 PER A UNA CULTURA TRANS
Homosexuals immigrants a Catalunya
- 06 QUAN LA TAQUILLA ESDEVÉ ARMARI
Homosexualitat i esport
- 08 LA BELLESA DE LA VELLESA
Fer-se gran al món LGTB
- 14 NEOFEIXISME I HOMOFÒBIA
- 16 (DE)CONSTRUINT EL GÈNERE
Retallable queer
- 18 FINA BIRULÉS
Repensar la llibertat i la identitat de les dones
- 20 PREVENIR EL VIH MÉS ENLLÀ DEL CONDÓ
Entrevista amb Ferran Pujol
- 25 UNA LLEI CONTRA L'HOMOFÒBIA
- 26 AMB NOM I COGNOMS
Charlotte von Mahlsdorf
- 28 VOLS AUGMENTAR LA FAMÍLIA?
Sistemes d'adopció per a parelles gais i lesbianes

COLORS és una revista editada per:
H₂O, col·lectiu de lesbianes, gais,
transsexuals i bisexuals del Camp
de Tarragona
www.h2o.cat

Redacció:
c/Martí Napolità, 7
Casal Despertaferro
Reus
info@h2o.cat

Direcció:
Jordi Monner i Faura

Equip de redacció:
Àrea de comunicació del col·lectiu H₂O

Han col·laborat en aquest número:
Salvador Badiella, Elena Bolaños,
Humbert Burcet, Josep P. Cuadrado,
Francesc Escriche, Aurelio Fernández,
Pol Galofre, David Joanpere, Josep Maria
Llauradó, Caterina Martí Peicot, Miquel Missé,
Carme Porta, Miquel Reverte, Sergi Talló

Fotografia de portada:
Salvador Badiella

Pòster central:
Francesc Escriche

Diseny, edició i maquetació:
Marc Argimon

Dipòsit legal:
T-2201-2007

Impressió:
Pereda Impressor S.L.

Aquest número ha estat editat amb el suport de:

Permesa la reproducció total o parcial dels articles d'aquesta
revista sempre i quan es citi la font: Revista COLORS.

COLORS no es fa responsable de les opinions expressades pels
seus col·laboradors i col·laboradores als articles i reportatges.

COLORS és una revista gratuïta
Número 8, maig de 2014.

Dret a decidir... què i amb qui?

Vagi per endavant una prèvia: les persones que formem el col·lectiu H₂O, com a societat civil que som, apostem de manera unànime pel dret a decidir el proper 9 de novembre.

Dit això, i sense saber encara si aquest procés —aquest «desafiament sobiranista» segons la premsa centralista— arribarà a bon port, cal plantejar-nos, precisament, quin és el port al que volem arribar. Perquè moltes persones aspirem a una societat lliure d'homofòbia i transfòbia, i que respecti els diversos models de famílies, sexualitats i maneres d'entendre el propi cos; en definitiva, que superi l'heteropatriarcat imperant.

En aquests moments s'està discutint al Parlament el projecte de Llei de Drets de les Persones Gais, Lesbianes i Transsexuals, que se suposa significarà un pas cap a una societat més igualitària. Ho aplaudim, conscients de que caldrà veure si és realment efectiva per perseguir l'homofòbia i la transfòbia o es converteix en un protocol tant bonic com ineficaç.

Però això son futuribles; anem a les realitats concretes. El passat més de febrer, el ple de l'Ajuntament de Reus va rebutjar, amb els vots de CiU i el PP, una moció per la normalització de la diversitat i llibertat sexual, posant a la capital del Baix Camp a la cua en la defensa dels drets de les persones homosexuals i transsexuals. I el passat octubre, una detenció dels Mossos d'Esquadra a Barcelona va acabar amb la mort de la persona detinguda; i en lloc de reconèixer l'excés de violència dels agents, la policia es va dedicar a bandejar l'estat serològic de la víctima. En cap dels cassos s'han presentat dimissions i tothom sembla enorgullit de la feina feta.

Són dos fets puntuals però gens anecdòtics, doncs ens plantegen algunes preguntes: seran aquests els dirigents polítics que s'encarregaran de desenvolupar la llei? Serà aquest els cos de seguretat que vetllarà pel seu compliment? Un alcalde que vota en contra de la diversitat sexual serà l'impulsor de polítiques que lluitin contra l'homofòbia i la transfòbia al seu municipi? Un policia que s'esplaia colpejant un homosexual serà el perseguidor dels agressors homòfobs al nostre país? Francament, deixeu-nos expressar els nostres dubtes.

Volem una societat igualitària que penalitzi les actituds homòfobes i transfòbiques, especialment si les protagonitzen membres d'organismes suposadament al servei de la ciutadania. Per això, cal ser inflexibles a l'hora de denunciar aquells que, arropats en els seus càrrecs institucionals o funcionaris, actuen amb impunitat absoluta.

El proper novembre volem decidir. Però que ningú no s'equivoqui; no estem disposats a acceptar que darrere l'estelada se'ns vulgui imposar una societat intolerant que ja coneixem prou bé i de la que, precisament, volem fugir.

editem

Vull rebre la revista COLORS a casa

Vull rebre informació sobre les activitats del col·lectiu H₂O de lesbianes, gais, transsexuals i bisexuals del Camp de Tarragona

A través del correu electrònic Per telèfon

Nom i cognoms _____ Edat _____

Població _____ E-mail _____ Telèfon _____

Retalla i envia aquesta butlleta a: H₂O, c/Martí Napolità, 7 - Casal Despertaferro, 43201 Reus; o bé dona-la en mà a qualsevol persona del col·lectiu H₂O

per Jordi Monner
director de COLORS

Més enllà de la vella exigència de deixar de considerar la transsexualitat com una malaltia sense que per això es perdi l'accés al sistema de salut públic, avui les persones trans reivindiquen la construcció d'un nou imaginari social, una nova cultura que permeti replantejar el gènere des d'una manera crítica i, per això, més enriquidora.

Per a una Cultura Trans

De la despatologització a una perspectiva de gènere crítica

per Miquel Missé i Pol Galofre

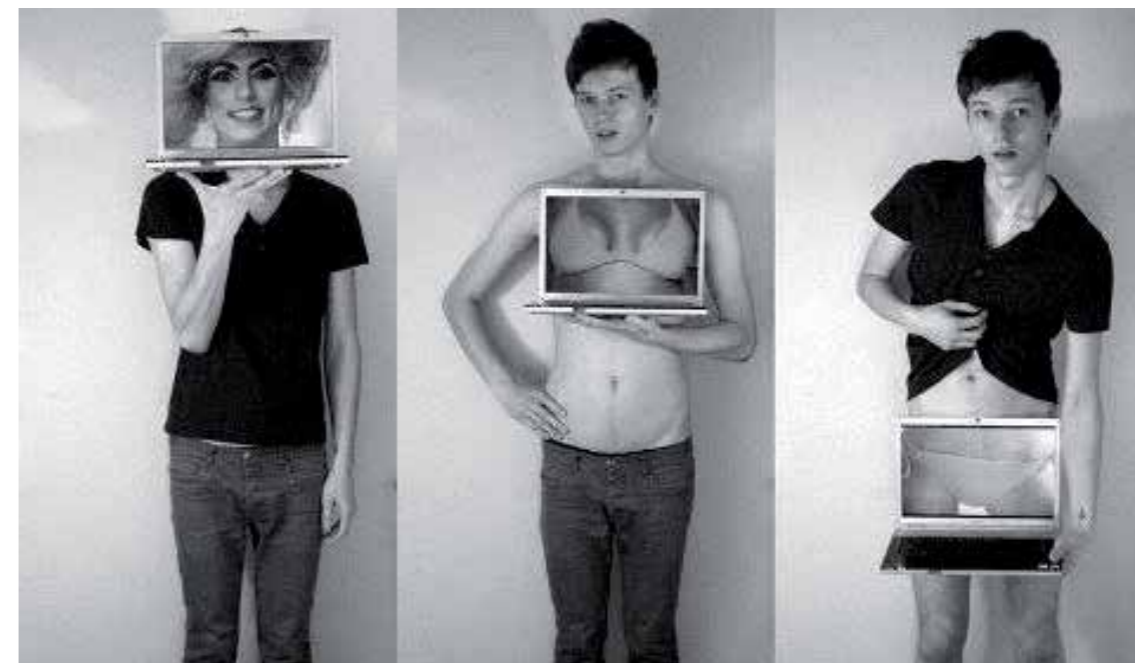
Un canvi de paradigma

Stop Trans Pathologization, o el que és el mateix, el moviment internacional per la despatologització de la transsexualitat, ha modificat de manera important la forma en la que pensem la transsexualitat en el nostre context. La campanya, que emergeix l'any 2009 i ha tingut un fort arrelament al conjunt de l'Estat espanyol, planteja una sèrie de qüestions que van més enllà de la seva demanda principal: retirar la transsexualitat dels catàlegs de malalties sense perdre l'accés al sistema de salut.

El que es planteja és un canvi de paradigma a llarg terme que no només implica la descatalogació de les identitats trans com a malalties sinó la construcció d'un nou imaginari social i cultural del fet trans. L'estratègia per assolir aquest objectiu seria la de generar nous discursos sobre les identitats trans fora del marc de la patologia, creant l'escenari perquè sigui possible pensar la qüestió trans d'una altra forma.

Estirar nous fils

L'emergència d'aquests discursos està estretament relacionada amb tres fenòmens que han tingut un clar impacte en l'activisme trans. D'una banda observem que en un moment on semblaria que l'associacionis-

+ info:

Projecte Cultura Trans (www.culturatrans.org)

me LGTB (i en general) està en crisi i el relleu generacional en els moviments socials es dona amb importants dificultats, estem assistint a una onada de projectes de visibilitat trans —documentals, curtmetratges, poesia, còmic, música, disseny— que es difonen a través de nous canals, com per exemple Internet i les xarxes socials, construint una nova forma de fer política i transformar la societat.

D'altra banda, no només estan canviant les formes de comunicar sinó també les temàtiques que s'aborden. Si fins ara el debat sobre la transsexualitat es centrava en les modificacions corporals, avui es comença a estirar d'altres fils: la sexualitat, la transparentalitat, la memòria històrica, l'envelliment, els efectes secundaris dels tractaments hormonals, els referents culturals, entre molts altres temes. I finalment, el fet de que aquests discursos estan sovint vinculats a una perspectiva de gènere crítica que proposa pensar la transsexualitat com a part d'una estructura social binària i sexista. És a dir, es pensa el fet trans des d'una perspectiva feminista.

Pensant en les generacions futures

Des de fa uns anys, diversos projectes activistes treballen en aquesta línia, per desplaçar la mirada patolo-

gitzant sobre la transsexualitat i construir un relat més positiu i empoderador, i alhora més crític, sobre la realitat de les persones trans. En aquest context s'emmarca *Cultura Trans*, un projecte que neix a Barcelona l'any 2011 amb l'objectiu de visibilitzar i difondre nous discursos sobre la qüestió trans. Com dèiem, la promoció de nous referents és fonamental per modificar l'imaginari col·lectiu sobre el fet trans, és per això que a *Cultura Trans* es treballa sobre missatges constructius que permetin a les generacions trans futures pensar-se des d'un lloc més positiu.

El projecte es basa en tres línies de treball, que són la difusió de nous discursos a través de jornades i debats (que posteriorment es difonen en vídeo per les xarxes), la projecció de pel·lícules innovadores sobre la qüestió trans, i la promoció d'artistes trans locals i internacionals amb projectes escènics entorn el fet trans. A més, una premissa important del projecte és realitzar aquestes intervencions fora de l'entorn LGTB buscant un impacte en espais i entorns que no estiguin familiaritzats amb el tema. L'objectiu de tot plegat és eixamplar el nostre imaginari, tant el de les persones trans com també el del conjunt de la societat amb la convicció de que quantes més formes de viure el gènere coneixem, més lliures serem.

Homosexualitat i esport Quan la taquilla esdevé armari

per Aurelio Fernández Bariviera

Sens dubte, el món de l'esport és uns dels àmbits en els que les polítiques públiques adreçades a la no discriminació i la tolerància van més endarrerides. Avui no existeixen polítiques actives dins dels clubs per tal de promocionar un ambient lliure d'homofòbia.

Veure al gai com un intrús

El fet de que durant la pràctica dels esports existeixi contacte físic entre jugadors i jugadores, i que comparteixin vestuari, es potser un catalitzador del rebuig a la presència d'homosexuals en els equips. Precisament és el model heteronormatiu i patriarcal el que genera esports separats per gènere i, com a conseqüència, vestuaris generonormatius. Aquest fet fa que es vegi al gai o la lesbiana com un intrús.

Depenent de quin esport, l'homofòbia es més o menys evident. I molts esportistes gais i lesbianes prefereixen l'armari que els protegeix dels riscos de veure estroncada la seva carrera professional. Òbviament, han de tenir força per suportar acudits i comentaris homòfobs, fins i tot rient-se'n dels 'mariques'.

La dona 'asexualada'

La majoria de sortides de l'armari d'esportistes d'elit han estat al final de la seva carrera o quan aquesta estava ja consolidada. Aquest va ser, per exemple, el cas de la tenista Martina Navratilova, el jugador de la NBA Jason Collins, o l'esportista olímpic Tom Daley. Però quan parlem de l'homofòbia a l'esport, del que realment estem parlant és de l'homofòbia a l'esport dels homes. Una curiositat de l'esport femení és que la sexualitat de les atletes no és rellevant; de fet, sovint és completament ignorada. Així, l'esport femení, en aparença, no sembla tenir un problema tan gran a l'hora de parlar d'homosexualitat com l'esport masculí. Potser aquesta característica és una vessant més de la invisibilitat lesbica, la idea patriarcal de que la dona es 'asexualada'.

litat de les atletes no és rellevant; de fet, sovint és completament ignorada. Així, l'esport femení, en aparença, no sembla tenir un problema tan gran a l'hora de parlar d'homosexualitat com l'esport masculí. Potser aquesta característica és una vessant més de la invisibilitat lesbica, la idea patriarcal de que la dona es 'asexualada'.

Un grup marginat

Malgrat els avenços en els drets de gais, lesbianes i transsexuals —avui 14 països han legalitzat matrimoni entre persones mateix sexe—, la cultura de l'esport està en la prehistòria pel què fa al reconeixement i l'acceptació d'atletes obertament gais.

Tot i que la sortida de l'armari d'esportistes d'alt nivell por ajudar, a COLORS estem més interessats en el dia a dia dels esportistes amateurs, que tenen dificultats a l'hora de realitzar la seva activitat esportiva degut a la seva sexualitat o orientació sexual. Per això hem parlat amb joves que practiquen esports i entrenadors d'equips del Baix Camp i el Tarragonès per saber què pensen sobre la presència de gais al món de l'esport.

Demostració de confiança

En Jaume treballa des de fa 10 anys com a monitor de gimnàs i compagina la seva activitat amb la de jugador de futbol. Per a ell, als esports d'equip com el futbol importa més la persona que la seva orientació sexual: «Si un noi és capaç de sortir de l'armari davant del seu equip, els companys ho veuran com una demostració de confiança. Això val molt al món del futbol, que és precisament un joc d'equip».

El passat mes d'abril, la majoria absoluta del PP al Congrés dels Diputats rebutjava una proposició no de llei que instava al Govern a elaborar unes normes per tal de que al món de l'esport, i més concretament al del futbol, es respectés l'homosexualitat. Per desgràcia, avui la gran majoria de clubs esportius segueixen essent un reducte d'homofòbia i transfòbia que obliga a molts esportistes a amagar la seva condició sexual per no sentir-se rebutjats o insultats.

Un cas semblant és el d'en Marc, un noi de 19 anys que juga al futbol des de petit. Tot i que va sortir de l'armari davant dels seus pares als 17 anys, va trigar un any més a explicar-ho als companys del club. La raó és que tenia por que això l'obligués a abandonar el seu esport favorit i perdre amics. «Va ser la meua mare qui em va animar fer-ho», explica. En primer lloc va parlar amb l'entrenador, qui es va sorprendre molt al saber-ho; tant, que li va demanar uns dies per pensar la millor manera de comunicar-ho a l'equip.

No amagar els sentiments

No és casual que en Josep, l'entrenador del Marc, li demanés uns dies per pensar-ho, doncs durant la seva joventut un company de club va fer l'acte de sortir de l'armari. En aquella època, parlem de fa 25 anys, no hi havia el respecte envers els homosexuals d'avui, i el món de l'esport era encara més conservador i homòfob que l'actual. A l'assabentar-se'n, alguns membres de l'equip van fer el buit al noi, practicant una mena de *bullying* i menyspreant la seva aportació a l'equip. L'entrenador d'aleshores no va fer res, per complicitat o per no saber com gestionar la situació, i com a conseqüència, unes setmanes després el noi va marxar del club.

En Josep no volia cometre el mateix error que el seu entrenador 25 anys enrere i va fer seva la causa. Abans de l'entrenament setmanal, va reunir tot l'equip i els va dir que havien de parlar seriosament; aleshores en Marc va explicar la quina era la seva orientació sexual i en Josep va recolzar-lo, invitant a la resta de membres a dir la seva en aquell moment. El seu discurs va ser molt encoratjador, fent una defensa del treball en equip, de l'honestedat, de dir les coses a la cara i de no amagar els sentiments. Tot i la sorpresa inicial, els seus companys mai no han posat cap pega i avui en Marc i el seu equip continuen amb la rutina dels entrenaments i els partits. Ara el Marc està més relaxat, ja que no té res a amagar davant dels seus amics i companys d'esport.

Per a gais, lesbianes i persones transsexuals, moltes vegades arribar a la tercera edat significa passar a ser imperceptible, tant per a la societat en general com pel propi col·lectiu. S'invisibilitza la seva lluita, la sexualitat es torna un tabú i la soledat és un fantasma on és freqüent una segona tornada a l'armari per evitar la marginació. En aquest reportatge desmuntem els estereotips relacionats amb la vellesa i l'homosexualitat, i parlem dels projectes que s'estan duent a terme per cobrir les seves necessitats. I sí, també hi ha sexe.

per Humbert Burcet

Vells ara, joves abans... i lluitadors sempre

Els anys passen per a tothom, i arribar a la vellesa no significa deixar la bellesa enrere. Al contrari, cada cabell blanc que pentinem o cada arruga que comptem acumula una experiència vital de valor incalculable, però la societat no sempre sap apreciar aquest tresor. Les persones grans de l'actualitat són aquelles que han hagut de viure una època grisa: van tenir que guardar el llapis de colors al calaix, o li van treure punxa arriscant la seva integritat o la seva llibertat.

Seria injust no reconèixer el valor d'un col·lectiu que ha estat marcat per una època que els reprimia i els perseguia per la seva tendència sexual. A molts els va marcar de tal forma que ja no van tornar a sortir de l'armari o mai no ho van poder fer. Fent un repàs de la història, recordem que durant el franquisme, per llei, els homosexuals, junt amb pidolaires, vàndals, prostitutes, drogoaddictes, immigrants il·legals i mafiosos, eren condemnats per ser un perill contra la societat. I aquesta és l'època en que la nostra generació de grans van ser joves i van lluitar, amb crits o en silenci, per arribar on som avui.

Tornar a amagar-se a l'armari

Malgrat els avenços aconseguits en el nostre context, en l'actualitat encara existeixen àmbits de repressió o discriminació per a les persones LGTB d'edat avançada. De fet, molts i moltes han tornat a amagar-se dins de l'armari per tal de no sentir-se discriminats, com succeeix en algunes residències per a la gent gran.

La bellesa de la vellesa

Fer-se gran al món LGTB

Quan ha d'anar a una llar de jubilats, una persona gai, lesbiana, bisexual o transsexual es pot sentir com l'alumne nou que arriba a un col·legi desconegut: s'ha de saber integrar en una comunitat d'usuaris amb idees pròpies, sovint homòfobes i trànsfobes, i relacionar-se amb els treballadors del centre, que no sempre disposen dels coneixements o les eines necessaris, o els manca sensibilitat i respecte envers a les persones LGTB.

Des del col·lectiu transsexual, a més, es denuncia que hi ha centres que els posen dificultats quan han d'exposar els seus genitals per suposades qüestions d'higiene, doncs son percebuts com a fora de la norma. I des del col·lectiu d'afectats pel VIH/sida es queixen de que en molts casos se'ls nega l'entrada a una residència argumentant que la seva situació posa en perill a la resta d'usuaris i treballadors, doncs segueixen considerant-la una malaltia «infecto-contagiosa». Ja és hora de superar la serofòbia i nomenar-la pel seu nom: una manera més de discriminació.

Vellesa i soledat

La soledat és un fantasma que molt sovint arriba amb el pas dels anys, sobre tot quan comencen a faltar els éssers estimats que han format part dels cercles més íntims: parella, familiars i amigats. Una visió negativa de la vellesa LGTB es constata amb estereotips com el de la «vella solterona» o el «marica vell verd» de torn. En una societat com la nostra on existeix un culte a la joventut i on la bellesa física sembla jerarquitzar-ho tot en torn del sexe instantani, els més grans sembla que s'han de resignar a seure a la banqueta per veure

jugar el partit o pagar per jugar-hi. Això és el que certs sociòlegs del món LGTB, especialment masculí, han anomenat com a «envelliment prematur» dins del col·lectiu: aquells que són una dècada més grans passen a ser concebuts com a «massa grans» o de segona divisió i, per tant, progressivament van quedant fora del 'mercat'. És el que provoca el que anomenen sentir-se «fora de la manada».

Però, per una altra banda, també és cert que qui ha patit les envestides de la marginació al llarg de la vida arriba a la vellesa amb tot un conjunt d'eines, conegut com a «competència en crisi», que ajuda a afrontar la darrera etapa de la seva existència millor que qui no ha hagut d'experimentar un període de resiliència, és a dir, de superació davant l'adversitat. I el canvi d'etapa, amb més temps lliure de la mà de la jubilació, més dolences i potser més soledat, a tots ens posarà a prova més tard o més d'hora.

La Fundació Enllaç

Per tal que les persones grans LGTB no siguin víctimes del deteriorament, la soledat o la marginació, han sorgit grups de suport, com la Fundació Enllaç, que lluiten per impedir que fer-se gran impliqui tornar-se a tancar a l'armari, ja sigui per trobar-se amb serveis homòfobs o per manca de recursos o experiència específica. «Treballem pel teu present, protegim el teu futur» és el lema de la fundació, creada l'any 2008 per 25 personalitats vinculades històricament al moviment LGTB. El seu objectiu principal és combatre els problemes que puguin patir les persones del col·lectiu, de qualsevol edat i origen, a causa de l'empo-

Relacions no estereotipades

Existeixen moltes parelles que es consoliden fins a la vellesa o que es formen en aquesta etapa. També moltes vegades la diferència d'edat en la parella és freqüent i en general no comporta un problema en l'aspecte emocional. A més, molts homes han format el que s'anomena una «big gay family», és a dir, un grup d'amistats suficientment fort com per no haver de patir l'amargor de la soledat no desitjada..

briment, la mobilitat reduïda, el maltractament o la dependència. A més, dona suport al l'entorn de les persones grans, atenent a familiars, representants legals i amistats, o fins i tot a persones del col·lectiu LGTB que no es troben directament en una situació de vulnerabilitat però tenen persones properes que sí ho estan.

Javier Irujo, treballador social de l'organització, explica: «Qualsevol persona pot demanar una cita. A partir d'aquí, mirem quines necessitats té i quins recursos podem trobar per satisfer-les». La fundació, doncs, ofereix una assistència individualitzada, des de l'acolliment fins al diagnòstic de necessitats i a plans d'intervenció social. Aquest primer contacte es pot fer de forma presencial a la seu de la Fundació Enllaç a Barcelona, o per telèfon i correu electrònic des de qualsevol indret de Catalunya. A més, disposen d'un Servei de Consulta Express que brinda assessorament professional d'un advocat en aspectes puntuals, per exemple d'àmbit immobiliari o jurídic.

Formant als treballadors dels geriàtrics

Paral·lelament ofereix formació al personal laboral de residències geriàtriques, com poden ser auxiliars, treballadors socials o psicòlegs. «La idea és que les persones que treballen en aquests centres i que,

+ info:

- Fundació Enllaç: c/ Rosselló, 328 (Barcelona) tel. 93 457 37 39 www.fundacioenllac.cat
- Grup La Tardor: www.lambda.cat
- *Eines per preveure el teu futur*. Materials útils per a trans, lesbianes, gais i bisexuals. Llibre gratuït a la Fundació Enllaç i en format PDF a: http://www.fundacioenllac.cat/documents/Eines_preveu_PDF.pdf

per tant, tenen, o segur que tindran, usuaris LGTB, sàpiguen com actuar» comenta en Javier. «Molts cops s'ha de començar amb coses bàsiques, trencant els tòpics; intentem que empatitzin, per exemple, amb com es pot sentir una dona lesbiana de 85 anys quan arriba a una residència i es veu obligada a amagar una part bàsica de la seva història, de la seva identitat. I donem eines al treballador perquè puguin evitar la discriminació», afegeix.

La fundació també disposa d'un espai de conferències i exposicions dedicades a donar veu i visibilitat a les persones grans. I té un servei d'acompanyament a gent sola i un programa de promoció de l'envelliment actiu, basat en les activitats saludables, com caminades per la ciutat, sessions de cinema mensuals o tallers de benestar emocional i ioga. Són accions que, a més, ajuden a tenir contactes intergeneracionals, doncs es fan en col·laboració amb altres entitats LGTB.

Arribant a la Tardor

Una altra entitat que treballa amb gent gran, o millor dit, que està formada per gent gran, és el grup La Tardor, del Casal Lambda, a Barcelona, que té com a principal objectiu atendre les demandes dels més grans i crear un espai de trobada adaptat a les seves necessitats.

El grup es reuneix un cop per setmana i organitza activitats molt diverses, com xerrades i excursions, algunes d'elles en col·laboració amb altres grups del propi Casal.

Una residència per a gais

Fora de Catalunya, la Fundación 26 de Diciembre, amb seu a Madrid, anunciava el març de 2014 la creació de la primera residència per a gent gran LGTB a tot l'Estat. Federico Armenteros, president de la fundació, explica: «L'Hi ha molta gent gran que no disposa dels recursos suficients per entrar en una residència; a ells ens dirigim nosaltres».

Cal dir que avui existeix un gran debat al col·lectiu LGTB sobre si el què cal son residències específiques o, pel contrari, treballar amb tota la societat en el seu conjunt. Un debat obert, on hi ha opinions de tot tipus i argumentacions tant a favor com en contra d'aquesta idea i que, de bon segur, es mantindrà viu els propers anys.

Trencant el tabú: fer-se gran també és tenir sexe

La nostra societat tendeix a invisibilitzar el sexe durant la vellesa. I dins del món gai aquesta absència de sexualitat es torna ben visible, fins i tot definitiva.

Segons un estudi de la Universitat de Chicago, sembla ser que l'activitat sexual en les parelles heterosexuales de més de 65 anys baixa, mentre que la vida sexual entre homes gais es manté força activa. Entre les parelles lesbianes, però, es parla, no sense controvèrsia, de que les necessitats sexuals es supediten a les afectives, i s'encunya el terme «lesbian bed death» (mort del llit lèsbic), que fa referència a la baixada d'intensitat sexual entre dones lesbianes. La psicòloga Cristina Balari apunta que «en les lesbianes, un cop passada la menopausa, els canvis hormonals que experimenta el cos fa que el desig sexual disminueixi». Insistim, unes afirmacions controvertides i, com a mínim, discutibles. En qualsevol cas, novetats farmacèutiques com la Viagra o tallers de sexualitat o *tup-per sex* ajuden a trencar tabús sobre el propi cos i a salvar possibles problemes fisiològics o de desig en l'edat avançada.

Si fruit de la sexualitat és saludable i gaudir d'unes relacions afectives és indispensable, aquest últim aspecte encara ho és més en la tercera edat. Al cap i a la fi no hem de donar anys a la vida... sinó vida als anys, i la persona LGTB, quan entra en una edat avançada, té el dret a viure amb unes condicions dignes i igualitàries. Entre tots i totes hem de reconèixer el mèrit d'una generació gran que ens ha obert tantes portes.

La bellesa de la vellesa

Parlen els protagonistes

1. Com vas viure la teva homosexualitat en la joventut?
2. Al llarg de la teva vida has tingut problemes laborals, amb la família o amb el teu entorn per ser homosexual? Quins?
3. Com a persona gran, has notat algun rebuig dins del col·lectiu LGTB?
4. Creus que les persones grans LGTB avui esteu ben ateses?
5. Quins serveis o ajuts creus que us falten?
6. Estàs d'acord amb l'existència de residències per a la gent gran exclusives per a persones LGTB?
7. Algun comentari a afegir?

Anna Maria, 72 anys, professora d'universitat jubilada, Bilbao

1. Realment sense masses problemes, durant la infància i gran part de la joventut la vaig passar estudiant, i molt, ja que la meva passió era la lectura i als 23 anys vaig anar a viure a França i a estudiar literatura francesa i filosofia fins que em vaig incorporar com a professora a la universitat. Els meus primers enamoraments eren romàntics i platònics; ni la família ni les amistats no s'ha n'adonaven de la meva tendència sexual, encara que era una xicota amb molta ploma. A França vaig tindre la meva primera experiència amorosa real, amb una companya d'estudis... un bonic record però una relació impossible donada l'època. Durant la meva joventut vaig tindre relacions molt compromeses, d'amor intens... però no hi havia una convivència tal com la entenem ara, era impossible, no estava ven vist.
2. No, potser durant l'adolescència, perquè no eren una noia massa «femenina»; la mare, l'avia i les tietes ho comentaven, però ho justificaven amb el meu interès per l'estudi i els esports.
3. No m'he integrat mai dins de cap grup LGTB, encara que he participat en alguna manifestació pels drets del col·lectiu i també pels drets de les dones.
4. Realment no ho sé. Crec que s'ha guanyat molt des de la meva joventut.
5. No ho sé.

6. Això no és crear un grup apart, un gueto? Hem de viure apartats per conuiu amb la parella dins d'una residència quan ets una vella? Tothom ha de poder estar amb la parella sigui on sigui.

7. La societat ha canviat molt des de la meva joventut, en molts sentits, i això és un indicatiu de que les societats evolucionen, i encara que escoltem a les notícies moltes injustícies contra els drets humans la nostra ment ho rebutja, ens fa mal i no volem que la gent pateixi per coses com la sexualitat, la raça o el color de la pell.

Carles, 79 anys, administratiu jubilat, Cambrils

1. Amb molta hipocresia. De fet no vaig assumir-la plenament fins als 25 anys. Estava sempre enfadat amb mi perquè volia que m'agradessin les dones i no semblar un «bitxo raro».
2. No. Primer perquè no jo mateix ho sabia. I més endavant, quan la família va deixar de pressionar-me perquè em casés considerant-me un «solterón», vaig portar-ho sempre amb molta discreció. A la feina ningú no va saber mai que era gai.
3. Sí. Quan van començar a aparèixer els locals d'ambient, sobretot a Barcelona, jo hi anava sempre que podia, doncs tot i tenir 40 anys, el cert és que em conservava molt bé i 'llogava' força, però quan les arrugues i la calvicie van aparèixer, vaig notar com la gent em rebutjava, ja no volien parlar amb mi com fins aleshores.

4. No sabia dir-ho. Jo visc sol a casa meua i fins ara no he necessitat que m'atengui ningú.

5. M'agradaria que existissin llocs de trobada per a gais grans. Una espècie de llars d'avis per homosexuals, però suposo que això sols és factible a ciutats grans com Barcelona.

6. Mai no m'ho havia plantejat, però crec que seria interessant.

7. El que o vaig viure no té res a veure amb el que avui passa. M'agradaria que els joves valorin el que tenen, doncs, com que s'ho han trobat tot fet, em sembla que no saben el què és passar-ho malament, el tenir que amagar la teva sexualitat inclús a la teua pròpia família.

Marta, 70 anys, infermera jubilada, Barcelona

1. Molt interioritada, has d'entendre l'època, la dictadura, tanta repressió... jo vaig fer com moltes noies, em vaig casar i vaig tindre una filla. Em vaig quedar vídua als 35 anys, i de sobte em vaig trobar molt sola; vaig començar a relacionar-me amb la gent, tenia molta necessitat de fer amistats fora de la família i la feina. Em vaig interessar pel feminisme i els drets de la dona, i anava a reunions de grups feministes. Allí vaig fer una amistat molt especial, em vaig enamorar i tot el meu món va canviar, encara que aquest amor sols quedava entre ella i jo perquè jo no volia perjudicar a la meua filla i la meua família; així vaig viure el meu amor, com un amor

clandestí, que va durar molts anys, fins que ella va morir. Després he tingut amigues, però no com aquell amor i sempre amb molta independència, sense compromís de cap mena.

2. No. Jo ho portava molt amagat.

3. Per a res. No he estat mai dins d'un grup LGTB, sols en grups feministes i tot ho feia amb molta discreció.

4. Ho ignoro, però penso que s'han adquirit molts drets, i en un estat de dret i democràtic es de suposar que es respecten.

5. Que puguis estar amb la persona que estimes fins que et moris em sembla molt important; ha de ser molt trist que els últims anys de la vida et separin de la teua parella perquè la família o la residència no et deixi compartir habitació, o només hi hagi lloc per a una.

6. Doncs sí, perquè tens dret a estar amb el teu amor fins el final i si la única opció de poder estar juntes es aquesta, doncs benvolguda sigui.

7. Que visquis la teua vida, sobre totes les coses. No pensis en un demà ni en el què diran. A última hora tothom fa a seva i sacrificar-se pels altres, pel que puguin pensar no val per a res; si fos ara, viuria la meua relació d'una manera molt diferent, sense tantes pors i amb molta més llibertat... però el temps no torna, i d'això me'n penedixo. Me'n recordo cada dia de la Carme, no passa un sol dia que no em vingui el seu rostre a la ment, l'enyoro tant.

per Josep M. Llauradó

En els darrers anys han proliferat grups neofeixistes a tot el continent europeu que tenen en el seu ADN els atacs homòfobs. Aquest fenomen, encara minoritari però molt preocupant, també ha arribat a Catalunya. Cal la implicació de tothom per eradicar-lo avui i per sempre.

«Primer, els immigrants. Els següents sereu vosaltres.» Amb aquestes paraules es donava a conèixer a Gazi, zona d'ambient d'Atenes, el partit neonazi Alba Daurada. No és cap secret el lligam dels grups feixistes amb els atacs homòfobs del segle xx i el que portem de segle XXI, malgrat l'existència d'ideòlegs supremacistes gais, com el líder de les SA Ernst Röhm o els russos GASH.

Odi a la dissidència

Que l'homofòbia sigui transversal a tots els projectes polítics no vol dir que en alguns de determinats la dissidència sexual i moral sigui pitjor vista, odiada i, fins i tot, aniquilada. El filo-nazisme existent actualment a la Federació Russa és un motor prou important per entendre el per què d'aquesta nova llei que prohibeix la «propaganda» d'allò LGBTI. Però no és pas l'únic: l'Església Ortodoxa i uns mitjans de comunicació criminals en són fervents col·laboradors.

A l'altra banda del continent, París i bona part de l'Estat francès esdevenien no fa tant el nínxol de Clément Méric, militant gai antifeixista, a mans de la ràbia provocada pel moviment homòfob *Manif pour Tous*. L'extrema dreta avança a molts altres països del continent: Regne Unit, Àustria, Hongria, Finlàndia, Suècia, Noruega... I tan sols la mobilització atura alguna de les seves voluntats, com és el cas de França, però per a això també es fa impres-

cindible la solidaritat internacional. Són incomputables les agressions que reben els gais, les lesbianes i les persones trans a Sèrbia, per posar un exemple, davant la passivitat institucional.

Fenòmens locals

La crisi —o estafa— capitalista i les contradiccions que ens genera a tota la societat, a cada persona de diferent manera, són terreny adobat per al ressorgiment d'aquest tipus de règims. En el cas català, el conflicte nacional també hi va estretament lligat. La particularitat contestatària i transformadora de la societat catalana, però, no ha aturat fenòmens com PxC o el recent *Proyecto Pilla-Pilla*; en aquest últim cas, tan sols la pressió del moviment LGBTI ve fer que s'accelerés el procés per part de la Fiscalia d'Odi i Discriminació i els Mossos d'Esquadra. De fet, al 2013 es van poguer detectar 384 casos a Catalunya, una xifra gens menyspreable.

Tot i que el *Proyecto Pilla-Pilla*; no ha prosperat ni en el temps ni en el territori, el Camp de Tarragona no és un espai aïllat. D'una banda, el neofeixisme juvenil —DNJ i MSR— actua amb total impunitat als barris de Tarragona i al Baix Camp, els partits directament homòfobs tenen cada cop més poder d'influència —cas a banda, el Baix Penedès— i no seria estrany que s'alcessin amb una regidoria o fins i tot amb més d'una alcaldia en les properes eleccions municipals. I tot i que no s'enquadrin en l'ascens

d'ideologies d'extrema dreta, les velles i noves «ordenances de convivència cívica» restringeixen cada cop més la llibertat d'expressió i de relació a l'espai públic, però també en el privat, amb el nou projecte de llei de l'avortament.

Per això, es fa imprescindible recuperar un poema que, donat el context, esdevé d'allò més actual: «Quan els nazis van vindre...».

*Quan els nazis van vindre a buscar els comunistes,
vaig guardar silenci,
perquè jo no era comunista.*

*Quan van empresonar els socialdemòcrates,
vaig guardar silenci,
perquè jo no era socialdemòcrata.*

*Quan van vindre a buscar els sindicalistes,
no vaig protestar,
perquè jo no era sindicalista.*

*Quan van vindre a buscar els jueus,
no vaig protestar,
perquè jo no era jueu.*

*Quan van vindre a buscar-me,
no hi havia ningú més que pogués protestar.*

MARTIN NIEMÖLLER

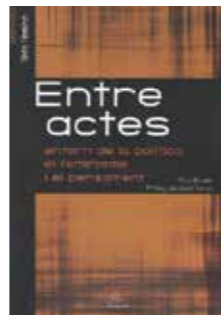

Retallable queer (De)construint el gènere

Vivim en una societat que ens divideix, ja abans de néixer, en dos grups, el dels nens i el de les nenes; pertànyer a un o altre ens marcarà tota la nostra vida, obligant-nos a tenir uns comportaments determinats. Això ho tenim tan integrat que hem arribat a creure que el gènere d'una persona és una qüestió estrictament biològica oblidant que en realitat és una convenció social, això sí, arrelada al nostre inconscient col·lectiu a través dels segles. Si no, que li preguntin com se sent a un nen que li agrada jugar a nines o a una nena que de gran vol conduir un camió, sense parlar de les persones trans o les intersexuals. Si volem una societat més igualitària, hem de trencar barreres i aquest retallable proposa començar a superar aquests dos grups i (de)construir el gènere. Us convidem a vestir aquesta persona amb els elements que us agradi, independentment de que la societat els assigni al sexe masculí o femení.

Fina Birulés és professora titular de Filosofia de la UB. És també membre del patronat i coordinadora de l'equip directiu de la Fundació Maria Mercè Marçal, de qui va ser companya des del 1984. Les grans línies de recerca de la seva obra han estat a l'entorn del gènere i de les filòsofes però, també, de la subjectivitat, la identitat i la responsabilitat política. El passat mes de febrer va publicar el seu darrer llibre *Entreactes. Entorn de la política, el feminisme i el pensament*, en la que les dues línies conflueixen.

Fina Birulés: Repensar la llibertat i la identitat de les dones

per Carme Porta Abad

La teva investigació sobre les dones filòsofes, les dones i els debats filosòfics, va prenent forma en una investigació històrica del pensament?

En principi es pot dir que, en la meua temptativa de reflexionar sobre alguns fets i condicions que ens ha tocat viure, m'hi ha ajudat el pensament d'algunes filòsofes del segle xx, entre d'altres la Hannah Arendt. Des de la nostra ànsia de trobar categories que ens permetessin pensar i donar sentit a les nostres preocupacions i al nostre temps, varem iniciar, fa més de dos dècades, la recerca sobre les filòsofes del segle xx. Es tracta d'una investigació que no només vol reparar una injustícia històrica —la no transmissió de l'obra i del pensament de les dones— sinó que pretén recuperar un pensament que cobreix importants llacunes teòriques que ha deixat la tradició filosòfica.

Creus que és la visibilitat d'una genealogia de dones filòsofes el que ens pot aportar una visió, una experiència diferent del món?

És difícil respondre de manera taxativa amb un sí o un no a aquesta pregunta. Considero que disposar d'una genealogia de dones filòsofes ens permet saber que en el present no som les primeres o les úniques. Disposar d'un passat que no sigui totalment reductible a les categories o usos contempo-

ranis ens dona la possibilitat de saber què significa conservar o innovar.

Acabes de publicar *Entreactes. Entorn el feminisme, la política i el pensament*, on plantejges clarament els debats feministes, però també com entronquen en la genealogia del pensament i de les filòsofes.

En el llibre tracto d'intervenir en alguns dels debats o de les qüestions que han estat o que són centrals en el feminisme com a moviment polític i teòric. En fer el treball de recuperació d'algunes de les filòsofes del segle xx he trobat en el seu pensament punts de recolzament per a pensar la llibertat i la igualtat femenines. Com dic a les pàgines del llibre, la lectura d'autores com ara Hannah Arendt o Simone Weil, que no es van significar per intervenir en el feminisme del seu temps, ha transformat de manera molt significativa els termes del debat feminista contemporani entorn a la política de les dones

Parles del feminisme no com un mitjà per assolir la igualtat sinó per assolir la llibertat.

A la primera part d'*Entreactes* tracto de proposar eines de tipus divers per tal de repensar la categoria «dones» i anar més enllà de les polítiques de la identitat i, en el mateix gest, tornar a considerar la lliber-

tat política en una època en que està rebent durs revessos. Avui dia semblen haver oblidat que la política té a veure amb prendre la iniciativa de manera concertada i obrir espais nous en el món comú i que no es redueix a un simple mitjà per resoldre els problemes socials ni tampoc a la reivindicació de l'exercici d'un dret.

Has parlat sovint de la construcció del gènere, de normes, de normalitat... Normes heterosexistes que ens marquen el que hem de ser?

Les formes de normalitat ens constreixen però no ens determinen, com diu Judith Butler, el seu «caràcter obligatori no les converteix en eficaces». No som radicalment lliures per a rebutjar les formacions culturals rebudes sense anul·lar-nos en algun sentit (deixar de ser intel·ligibles), però això no ens ha d'impedir pensar-nos amb capacitat d'acció, de llibertat; de fet, lluitem contra els efectes restrictius o patologitzadors d'aquestes formacions i tractem de re-significar i desfer els efectes limitadors dels conceptes que normalitzen la vida sexual i el gènere.

En aquest embolic, aquesta invisibilitat i la manca de genealogia, on quedem les lesbianes? Encara hi ha massa armaris on amagar-se?

Tot i que hem de tenir en compte que, pel fet de ser dones, les lesbianes reben un tractament minoritzador afegit, cal que ens preguntem si per a nosaltres la qüestió es limita a una disjuntiva exclouent entre l'estar a dins o fora de l'armari...

Bibliografia imprescindible

- *Entreactes. Entorn de la política, el feminisme i el pensament*
- *El (des)crèdit de la cultura*
- *El género y la memoria*
- *La especificidad de lo político: Hannah Arendt*
- *Mujer y trabajo: entre la precariedad y la desigualdad*
- *Pensadoras del siglo XX: aportaciones al pensamiento filosófico femenino*
- *Lectoras de Simone Weil*

La teva vida va canviar quan et van diagnosticar que tenies el VIH.

L'any 1986 vaig rebre un diagnòstic de VIH. Poc després, a principis dels anys noranta, morien a l'Estat espanyol entre tres mil i cinc mil persones cada any, va ser un dels moments més durs de l'epidèmia. Aleshores hi havia un clar desconeixement en l'opinió pública del seu abast i calia lideratge, recursos i mitjans per fer conscient a la societat d'un dels principals problemes de salut pública que mai hagi afectat la humanitat.

El 1993, després de qüestionar-me durant uns anys què era això, vaig crear el Projecte dels Noms junt amb en Michael Meulbroek, que és el meu marit, i la Julia Vaquero, una bona amiga. Una associació que nosaltres enteníem podia donar resposta al VIH.

De quina manera un simple associació podia lluitar contra la sida?

Un dels objectius principals va ser visibilitzar el problema del VIH, fent-ho de manera diferent que altres moviments. En primer lloc vam mostrar l'impacte de l'epidèmia amb els «Tapissos Memorials», aconse-

guint no provocar el rebuig en la societat —almenys en una part important—, sinó més aviat l'interès. La idea era processar el dol fabricant quelcom que recordi a la persona en un homenatge amb molta tendresa. Va causar un gran impacte perquè vam ser capaços de crear un projecte capaç d'unir l'element artístic amb la duresa de la mort, doncs del què ens parla és, en definitiva, de morts.

A més del tapís, veu tirar endavant l'Infotrat.

Va ser un programa d'informació sobre tractaments del VIH, que pretenia buscar la màxima informació i disseminar-la, ja que en aquell moment els tractaments eren pràcticament inexistents o poc efectius. Avui encara el tenim en marxa i està destinat a persones que ja tenen el VIH i que necessiten informació, no només des de la perspectiva facilitada pel facultatiu que prescriu la medicació, sinó per algú que és VIHpositiu com ells i també se la pren, i que coneix en primera persona els possibles efectes secundaris i els avantatges o inconvenients d'un tractament determinat; una persona seropositiva i degudament preparada els orienta. No qüestionem el paper dels metges, sinó que el comple-

Prevenir el VIH més enllà del condó

Entrevista amb Ferran Pujol

per Josep P. Cuadrado

L'any 1986 el Ferran Pujol va ser diagnosticat amb el VIH. En aquell moment li van donar una curtíssima esperança de vida, Avui, 28 anys després, aquest fill de Reus que als 18 anys va deixar la seva ciutat per anar a Barcelona s'ha convertit en un referent a Catalunya i a tot l'Estat pel què fa al tractament i prevenció del VIH. Creador del Projecte dels Noms i de *BCN Checkpoint*, parla sense embuts de la necessitat d'un canvi de paradigma a l'hora de parlar del VIH i de les relacions sexuals entre homes.

mentem i ajudem al pacient a anar una mica mes lluny d'on pot arribar una simple visita mèdica.

Ja més recentment veu crear el BCN Checkpoint. Quina funció té?

El BCN Checkpoint ajuda als gais a superar les barres d'accessibilitat al sistema sanitari. És molt més fàcil demanar cita aquí que no pas al metge de capçalera; i, per descomptat, parlar de sexe i de prevenció en les relacions sexuals entre homes. Aquí tenim persones que des d'un concepte de proximitat fan un treball molt personalitzat per tal de que els usuaris puguin expressar-se amb total comoditat. I els resultats han estat molt bons; per resumir-los diré que des de que es va posar en marxa el BCN Checkpoint al gener de l'any 2007 hem diagnosticat més de nou-centes persones, el que equival a més d'un terç del total d'homes gais que des d'aleshores s'han notificat a Catalunya.

La llista de les activitats que porteu a terme és llarga. També teniu el Dia de la Prova del VIH. És necessari marcar un dia al calendari i donar-li unes majúscules?

I tant. Mira, el 2004 vam posar en marxa a tot l'Estat el Dia de la Prova del VIH, que es celebra cada 20 d'octubre. Cada cop que dono aquesta dada, recordo que no vam tenir gens de recolzament en aquell moment. Se'ns va acusar de que disgregàvem esfor-

ços en comptes d'unir-los, que ja existia el Dia Mundial de Lluita Contra la Sida i que no calia crear el Dia de la Prova. Jo no vaig compartir mai aquesta idea, doncs ja l'any 2004 érem molt conscients de que la prevenció no passava només per l'ús del condó i, de fet, el temps ha confirmat que ho vam encertar.

Crèiem que s'havia de focalitzar l'atenció en el diagnòstic del VIH per dos motius: primer, les persones diagnosticades poden beneficiar-se d'un tractament; i segon, tots els que sabem que tenim el VIH tenim molt clar que fem tot el possible perquè el virus no es transmeti. Si hi afegim que, avui en dia, quan una persona amb VIH fa el tractament la possibilitat de que transmeti el virus es redueix pràcticament a zero, ja tens la resposta del perquè va valdre la pena crear el Dia de la Prova. Vam ser pioners al ressaltar la importància del diagnòstic precoç, el qual, per sort, uns anys després es va estendre fins al punt que avui en dia és una prioritat i forma part de la retòrica de tothom.

Avui la prova s'ha generalitzat i s'ha estès fins i tot a les farmàcies.

Crec que s'ha donat massa importància a la prova a les farmàcies, que no és gaire efectiva en el diagnòstic pel que fa al nombre de casos detectats i encara és menys efectiva en la inserció sanitària. És a dir, no sabem on van les persones a les que la prova els dona positiu i si, a partir d'aquí, inicien un tractament o no;

tot això ho desconexem. I un projecte de cribatge que no garanteixi el tractament dels casos diagnosticats, per a mi té una falla de plantejament i no cal donar-li massa atenció.

El que dius sembla contradictori amb la idea de facilitar la prova.

Que no se'm mal interpreti. Fer la prova a les farmàcies està bé perquè popularitza de certa manera la prova del VIH i la desestigmatitza a l'estar a l'abast de tothom. Però crec que està mal enfocada. La prova del VIH ha d'anar destinada bàsicament a les persones amb més risc d'infectar-se, i no ho són totes. Tothom que vulgui fer-se la prova ha de poder sol·licitar-la i fer-se-la, però els recursos s'han d'adreçar prioritàriament a les poblacions potencialment més afectades per una senzilla qüestió de racionalització de despesa pública i, ens agradi o no, vulguem reconèixer-ho o no, en aquests moments el VIH es ceneix en gran mesura en la població d'homes que tenen relacions sexuals amb altres homes.

Això no és un tòpic?

No, de cap manera, doncs la probabilitat de que, al menys a Catalunya, un home gai s'infecti és infinitament superior a que ho faci la resta de la població. Si tu avui tens relacions sexuals amb noies, la probabilitat de que tinguis contacte amb una noia diagnosticada de VIH és molt minsa; i això s'ha de dir clar i alt,

Els Tapissos Memorials

Els Tapissos Memorials són una forma de denúncia social i artística de les conseqüències del virus del VIH, però sobretot han estat un mecanisme de record per ajudar a superar el dol de les víctimes de l'epidèmia. El seu fundador, Cleve Jones, els va iniciar als Estats Units l'any 1987: milers de familiars i amics recordaven a la persona que havien perdut mitjançant un tapís fet a mà que podia incloure des de noms fins a símbols o fotografies. L'any 1993 el Projecte dels Noms va portar la idea a Catalunya i va exposar el primer tapís a Barcelona, al Palau Nacional de Montjuïc.

encara que sigui políticament incorrecte, perquè sinó les polítiques de prevenció que duem a terme, les estarem fent a cegues.

Segons tots els experts, per combatre una epidèmia, i més una de transmissió sexual, el primer que s'ha de fer és definir clarament a quins grups de població afecta majoritàriament en un context geogràfic determinat. Ho diré amb una metàfora: si es cala foc a un barri de Reus, hi ha foc a Reus, vull dir amb això que el problema és de tots. Però els bombers, on els hem d'enviar? Al barri on hi ha les flames i el fum o a tota la ciutat? Han d'anar allà on hi ha la foguera! No els hem d'enviar a cegues a donar tombs per tot arreu perquè passegin les mànegues. Fer proves indiscriminadament a tota la societat és com anar amb una mànega sense saber ben bé cap a on vas.

És per aquest motiu que al BCN Checkpoint només ateneu a homes?

Sí, aquí no hi ha la intenció de discriminar a ningú. Tot i que també atenem a dones transsexuals. Però si ara ens poséssim a fer proves a tota la població, faríem milers i milers de proves i trobaríem molts pocs casos positius. Això no vol dir que no en trobaríem ni un, però en serien molt pocs. Cal tenir en compte que nosaltres diagnosticuem tres o quatre casos cada setmana, però perquè dirigim la prova a un grup de població que té una prevalença molt alta. A més, encara que a l'hora de parlar de salut sona malament

parlar de costos, el primer que ha de tenir un projecte és ser eficaç en la relació cost-efectivitat, i en un moment de crisi com el que estem vivint, hem de mirar molt bé què fem perquè al final una part dels diners emprats per *BCN Checkpoint* i per moltes altres organitzacions surten de la butxaca de tothom, i com a ciutadà, jo exigeixo que tot el diner públic serveixi de veritat.

Parles de diner públic, i això avui és sinònim de parlar de retallades.

Per desgràcia es així, i més amb la política econòmica del Govern central, on la sanitat pública no sols no és una prioritat, sinó que s'està apostant de manera descarada per la seva privatització. Però més enllà d'això, moltes entitats que depenien exclusivament de subvencions públiques —que en el nostre país han estat gairebé sempre escasses— a partir del 2008 han anat desapareixent. No es el nostre cas perquè mai hem confiat en jugar-ho tot a una mateixa carta; això no exclou que haguem patit, i molt, aquestes retallades. A tall d'exemple, al projecte *BCN Checkpoint* vam arribar a treballar-hi dotze persones a jornada completa i ara només en som cinc i algunes més a temps parcial. I no fem la mateixa feina, sinó que en fem més!

Fa un mes vas estar a Boston a la presentació l'Estudi Partner. Aquest treball va en la idea de que està canviant el concepte de «relacions de risc». En què es tradueix això?

S'estima que entre un 18 i un 20 per cent dels homes homosexuals estan infectats. Això vol dir 20 de cada

100! Es pot pensar que això és un risc enorme però no és així, perquè d'aquest 20 per cent, la majoria està en tractament i no transmet el VIH. Dit amb unes altres paraules, dels homes gais que es mediquen, s'estima que la probabilitat de transmetre la infecció s'apropa a zero. En canvi, en el cas dels homes que no han estat diagnosticats, i per tant no tenen la càrrega viral controlada, la probabilitat de que el virus es transmeti és molt elevada, especialment en els que han adquirit la infecció molt recentment. Com pots veure hi ha una enorme desproporció. Ep! Ara no es tracta d'oblidar el sexe més segur; jo les relacions sense condó amb una persona VIH positiva les limitaria sempre a parelles estables i perfectament controlades mèdicament.

Això no implica un canvi radical en la prevenció del VIH?

Aquest es el discurs que cal fer ara. I això vol dir canviar el paradigma. I no siguem il·lusos, insisteixo en que no vol dir que s'han acabat els condons, vol dir fer un nou enfocament de la prevenció que no es pot basar exclusivament en l'ús del preservatiu, sinó que cal introduir el concepte de prevenció combinada, que en el cas dels homes gai, a més del condó, passa també pel cribatge sistemàtic d'ITS que poden cursar de manera asimptomàtica, com la sífilis, la clamídia i la gonorrea. També cal potenciar el coneixement i l'accessibilitat sobre la PEP (profilaxi post exposició) i no menystenir el potencial preventiu per a algunes persones de la PrEP (profilaxi pre exposició), es a dir, prevenir el VIH mitjançant, l'ús d'una píndola, com també ho fem en el cas dels anticonceptius o la prevenció de la malària.

+ info:
BCN Checkpoint
93 318 20 56
www.bcncheckpoint.com

El BCN Checkpoint

BCN Checkpoint és un centre de detecció del virus de la immunodeficiència humana (VIH) i altres infeccions de transmissió sexual (ITS) per a homes gais i altres homes que fan sexe amb homes, i dones transsexuals. És únic per les seves característiques i el seu model de treball basat en la proximitat. Cada any realitza unes cinc mil proves del VIH i en detecta una mitja de tres casos per setmana. Avui s'ha convertit en un model de referència europeu i mundial.

Aquest passat hivern, rebutjada una esmena a la totalitat presentada pel PP, entrava al Parlament de Catalunya la Proposició de Llei de Drets de les Persones Gais, Lesbianes, Transsexuals i per l'Eradicació de l'Homofòbia, la Lesbofòbia i la Transfòbia. Un cop aprovada, serà la primera llei de les seves característiques a tot el món.

Una llei contra l'homofòbia

per Toni Serra

Aquest projecte de llei, una demanda històrica dels col·lectius LGTB, pretén desenvolupar i garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals i homes i dones transsexuals, i evitar situacions de discriminació i violència com són l'homofòbia, la lesbofòbia i la transfòbia. Entre altres aspectes, preveu la creació d'un servei d'atenció integral per respondre a situacions de violència. També estableix un règim d'infraccions i sancions que inclou multes, inhabilitacions de l'activitat d'una empresa i prohibicions de finançament públic.

Molts àmbits d'actuació

Entre els diferents objectius de la llei, en el món educatiu es regula la incorporació del coneixement de les diversitats afectives i sexuals, tant en els currículums escolars com en els recursos formatius o en la formació de mares i pares. I introdueix la lluita contra qualsevol tipus de discriminació per raó d'orientació sexual o d'identitat de gènere en les activitats esportives. A més, obliga a prendre mesures per combatre la LGTBfòbia al món del treball.

Per altra part, la falta de rigor en molts mitjans d'informació fa que la llei plantegi les recomanacions necessàries per tal de que no es permeti la difusió de continguts que puguin fomentar o justificar l'homofòbia.

També hi ha un apartat específic dedicat als homes i dones transsexuals, atès la manca de drets que han patit històricament, tant pel que fa al tractament mèdic, com per l'accés al mercat laboral o a l'educació.

Igualació de condicions

En l'àmbit de la salut, es regula la necessària sensibilització i prevenció davant del VIH/sida, i la millora dels protocols mèdics en ginecologia o urologia de cara a l'atenció de lesbianes i gais, així com els tractaments associats a la transsexualitat.

Pel que fa a la realitat familiar, la llei iguala les condicions de les parelles homosexuals a les heterosexuales en tots els àmbits, ja sigui en el consentiment de substitució, en la normativa sanitària, en els tràmits i gestions relatives a la identificació i disposició del cadàver, o en l'accés a les ajudes per reproducció assistida.

En aquests moments el projecte de llei s'està discutint en seu parlamentària, pel que pot ser objecte de canvis per part dels grups parlamentaris. Caldrà estar, per tant, atents tant al seu redactat final com al desenvolupament posterior, doncs per tal de que sigui efectiva caldrà emprar-hi recursos i, sobre tot, voluntat política en la seva aplicació.

Charlotte von Mahlsdorf és un personatge gairebé desconegut al món, donat que va néixer i viure a Berlín gairebé tota la seva vida. Va néixer amb el nom de Lothar Berfelde el 18 de març de 1928 al barri de Mahlsdorf, nom amb el que posteriorment seria coneguda. Ja de petit, en Lothar sentia atracció no només per vestir-se amb roba de nena sinó per sentir i expressar-se com a tal.

Però, per desgràcia, a principis de la dècada de 1930 la situació política alemanya no es mostrava precisament complaent amb gent com ell, especialment si tenim en compte que el seu propi pare formava part del partit nazi, arribant a ocupar un càrrec públic en el barri berlinès de Mahlsdorf.

Incident familiar

Ben aviat, el pare va començar a pressionar el fill perquè s'afiliés a les Joventuts Hitlerianes, cosa que en Lothar ni es plantejava mentre esquivava el tema com podia. A més, les contínues discussions i baralles de la família van fer que, amb el temps, els pares de Lothar acabessin separant-se. El pare va exigir al fill, que aleshores només tenia 15 anys, que optés per ell o per la mare. Davant la obvia decisió d'en Lothar, el seu progenitor va desenfundar la pistola i el va tancar a la seva habitació, amenaçant-lo per tal de que reconsiderés la seva postura o, en cas contrari, el mataria. Al cap d'una estona, va entrar al dormitori i van barallar-se; accidentalment en Lothar va disparar la pistola, matant al seu pare.

Amb nom i cognoms

Charlotte von Mahlsdorf

Per Sergi Talló

Amb nom i cognoms és una secció de COLORS que vol acostar-nos a personatges poc coneguts, però que han deixat la seva empremta en el món LGTB. Si en els darrers números parlàvem d'un precursor del moviment gai i d'una lesbiana que va saber què era un matrimoni de conveniència, avui descobrim una dona trans que va viure entre les dictadures nazi i prosoviètica.

Considerat culpable d'assassinat, van salvar-lo de la mort els eximents de ser fill d'un membre del partit nazi i la seva conducta marcadament femenina; va ser declarat «jove asocial» i tancat en una clínica psiquiàtrica. La fi de la guerra, però, va permetre que acomplís pocs mesos de reclusió.

Postguerra: el «Museu dels objectes d'ús diari»

Durant la postguerra sobrevivia recollint objectes dels edificis destruïts: andròmines, mobles, figures... tot podia ser restaurat i revenut. A més, en Lothar, a qui ja anomenaven amb el diminutiu afectuós de Lottchen, vestia com una noia i els veïns el tractaven com a tal; també guardava i col·leccionava molts d'aquests objectes.

Amb els anys, havent quedat el seu barri a la part comunista del Berlín dividit, va lluitar per obtenir i restaurar un palauet decadent on poder mostrar tots els objectes guardats durant anys. Va anomenar-lo «Gründerzeitmuseum». Amb el pas del temps, la ja oficialment coneguda com a Charlotte von Mahlsdorf va arribar a crear un punt de referència en la història de Berlín: dins de la col·lecció del seu museu es troben peces d'ús diari úniques; podem trobar-hi, per exemple, la última taberna berlinesa que es conserva completa. Charlotte la salvà de la ruïna, reconstruint-la completament en el soterrani del museu.

Llegat d'un personatge inclassificable

Charlotte no va ser mai una lluitadora o destacada activista pels drets LGTB, tampoc una artista brillant, exceptuant, òbviament, la seva inestimable tasca museística. Ni tan sols com a persona transvestida podem veure que exagerés la seva feminitat segons els estàndards de l'època: poques vegades es maquillava, mai es tenyia el cabell i les robes d'ús diari eren modestes, més aviat mediocres. Què fa, doncs, de Charlotte von Mahlsdorf una persona estimada i respectada?

Charlotte va ser lliure. Va viure dues dictadures, una nazi i una comunista, i mai va amagar la seva forma d'expressar-se. Sempre va vestir amb roba femenina, va ser Charlotte per a tothom i pregonava als quatre vents el seu amor pels homes (i com li agradaven les pràctiques sadomasoquistes en la intimitat!).

Charlotte va ensenyar a una generació de gais, lesbianes i trans que viure en un armari no serveix de res. La mentalitat berlinesa estava de part seva, tot sigui dit, però el valor (o la innocència) que va mostrar durant la seva existència presentant-se tal qual era, ja fos davant d'un nazi o d'un membre de la Stasi, va servir per rebre l'admiració, el respecte i l'estimació de la gent que l'envoltava, la gent del seu barri i la seva ciutat.

Des que es va aprovar la llei de matrimoni entre persones del mateix sexe, moltes parelles homosexuals han decidit formar una família —o legalitzar-ne una que ja ho era des de feia anys—, vivint de manera plenament legal la maternitat o la paternitat. Però, quins són els sistemes d'adopció que existeixen avui a l'abast de les parelles lesbianes i gais al nostre país?

Vols augmentar la família?

Sistemes d'adopció per a parelles gais i lesbianes

Per Caterina Martí Pericot

Una polèmica ideològica

El matrimoni i adopció entre persones del mateix sexe és legal des del juliol de 2005. La llei que el va aprovar va estar precedida d'una forta polèmica entre els que defensaven aquest dret i els que s'hi oposaven. Entre aquests darrers van destacar el PP, presentant un recurs en contra davant del Tribunal Constitucional que el va refusar el novembre del 2012, i l'Església catòlica, organitzant manifestacions on denunciava un suposat atac al matrimoni i, sobre tot, qüestionant la idoneïtat de les parelles homosexuals per adoptar fills.

Més enllà de la polèmica, que passat el temps s'ha demostrat purament ideològica, com ho poden fer les parelles homosexuals per formar una família? Avui, les possibilitats de paternitat de les parelles gais són l'adopció, la gestació subrogada i l'acolliment familiar. Les parelles lesbianes compten amb una altra opció per a ser mares, la reproducció assistida o fecundació artificial.

L'adopció, un procés llarg

L'adopció és un procés legal, psicològic i social d'integració definitiva d'un infant en el si d'una família en la qual no ha nascut. Es tracta d'una mesura de protec-

ció a la infància que proporciona una relació paternofilial o maternofilial amb els mateixos efectes legals que la paternitat o maternitat biològica, alhora que desapareixen els vincles jurídics amb la família d'origen, sempre en interès de l'infant.

Adoptar al nostre país és un procés llarg que pot durar entre sis i nou anys, pel què moltes parelles de gais decideixen fer-ho a l'estranger, tot i que quasi sempre significa una despesa molt gran de diners; els principals països escollits per adoptar una criatura són la República Dominicana, Mèxic, la Xina, la Índia, Perú i Brasil. El primer pas, tant per l'adopció nacional com la internacional, és l'obtenció d'un certificat d'idoneïtat. I cal tenir més de 25 anys.

La reproducció assistida

Les dones compten amb una altra opció per a ser mares, la reproducció assistida o fecundació artificial. Hi han dos sistemes de reproducció assistida, la inseminació artificial de donant i la fecundació in vitro.

La inseminació artificial consisteix en la introducció del líquid espermàtic d'un donant dins de la vagina de la dona amb la finalitat d'aconseguir la gestació. La

fecundació in vitro consisteix en fecundar un òvul amb un espermatozoide fora de l'úter. Els òvuls de la dona s'extreuen de l'úter i mitjançant injecció s'introdueix un espermatozoide dins de cada òvul per fecundar-lo. Un cop fecundat, l'òvul passa a preembrió i s'introdueix dins de l'úter perquè continuï el seu desenvolupament. La fecundació in vitro es pot realitzar tant amb òvuls propis com de donant.

Retallades lesbofòbiques

Tot i que la reproducció assistida ha estat una oportunitat de ser mares per moltes parelles de lesbianes i de dones solteres, l'any 2013 la ministra de Sanitat, Ana Mato, va anunciar un seguit de reformes en matèria de competència sanitària, imposant que les «raons mèdiques» siguin un requisit necessari perquè una dona pugui accedir a un tractament de reproducció assistida. La nova cartera de serveis, per tant, discrimina les dones sense parella i les parelles de lesbianes perquè, segons la ministra, la falta d'home no és un «problema mèdic». Els requisits per accedir al tractament són tindre un documentat trastorn de la capacitat reproductiva o una demostrada absència d'embaràs després d'un mínim de 12 mesos de relacions sexuals amb coït vaginal sense utilització de dispositius anticonceptius.

Els ventres de lloguer

A l'hora de parlar de reproducció assistida, cal tenir en compte que la llei no permet la subrogació uterina; per tant, fer un procés de subrogació al nostre país és, a dia d'avui, il·legal i moltes parelles gais decideixen recórrer a altres països per poder formar la seva família.

La maternitat subrogada, mare de lloguer o ventre de lloguer es produeix quan una dona accepta, per acord, quedar-se embarassada amb l'objectiu de gestar i donar a llum a un nadó que serà criat per altres com si fossin els seus pares. Es tracta d'una situació que planteja multitud de debats ètics, religiosos, psicològics i jurídics. La majoria de països d'Europa no permeten aquest procés a excepció del Regne Unit, però amb restriccions, com ser ciutadà britànic o residir al país. Als Estats Units, si bé no tots els estats ho permeten, a Califòrnia és legal i compta amb un procés ben regulat, tot i que implica una forta despesa. Al Canadà està prohibida la forma comercial, però s'admet quan no hi ha transacció econòmica i siguin familiars molt pròxims els que s'ofereixin. Ucraïna també s'està convertint en un destí per als que busquen una maternitat subrogada. I la Índia, on l'any 2008, la Cort Suprema va legalitzar la subrogació uterina.

Acollir infants desprotegits

Una altra opció per formar una família és l'acolliment familiar. Es tracta d'una figura jurídica mitjançant la qual les famílies es fan càrrec, de manera temporal o permanent, de la cura i l'educació d'infants i adolescents que es troben en situació de desprotecció.

S'anomena família d'acollida aquella família, persona o grup de persones que ofereixen de manera temporal i transitòria un entorn on pugui créixer i desenvolupar-se el nen o nena de qui la seva família biològica no se'n pot fer càrrec i l'Administració els ha retirat la tutela. Té accés a l'acolliment familiar qualsevol tipus de família, monoparental, parelles casades o no, homosexuals i heterossexuals, amb o sense fills.

Sis tipus d'acolliment

Hi ha diferents modalitats d'acolliment familiar: el d'urgència i diagnosi, el de curta o llarga durada, el de caps de setmana i festius, en unitats convivencials d'acció educativa i el permanent o preadoptiu.

L'acolliment d'urgència i diagnosi es produeix en el cas d'infants de menys de 6 anys, mentre els professionals fan un estudi i diagnosi de la família biològica i les circumstàncies que han portat a aconsellar separar a la criatura de la seva família. L'acolliment de curta durada té lloc mentre els professionals treballen per-

què la família biològica solucioni la problemàtica que els ha dut a aquesta situació. L'estada amb la família acollidora és inferior als dos anys. En l'acolliment de llarga durada el menor és acollit durant un temps que es preveu superior als dos anys. La família d'origen conserva la pàtria potestat i la família acollidora assumeix les funcions de tutela i guarda. L'acolliment de caps de setmana i festius facilita que el menor passi els dies festius i les vacances en un ambient familiar.

L'acolliment en unitats convivencials d'acció educativa es per als infants i menors d'edat amb necessitats educatives especials, malalties cròniques, trastorns de la conducta i grups de germans amb requeriments d'atenció especialitzada. La família acollidora ha de tindre coneixements, formació i experiència per atendre a aquest menors amb necessitats especials.

Finalment, l'acolliment permanent o preadoptiu és previ a un procés d'adopció amb la finalitat d'establir un període de convivència que determinarà quines relacions i vincles s'establiran entre el menor i la família adoptiva. Aquest tipus d'acolliment es du a terme quan la possibilitat de retorn amb la família biològica està descartada i fins i tot ha perdut la pàtria potestat. El termini d'aquest acolliment és d'un any.

taverna
despertaferro★

Martí Napolità 7 - 43202 REUS. Telf 977 323 280

VERGE SANTA, QUANTA HOMOFÒBIA!

Per un país lliure de LGTBQfòbia!

17 de MAIG

Dia Internacional contra
l'Homofòbia i la Transfòbia

H2O

Col·lectiu Gai, Lesbià,
Bisexual i Transsexual
del Camp de Tarragona